

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4533/2022
17.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Мирјане Андријашевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., као правног следбеника сада пок. тужиље ББ, бив. из села ..., чији је пуномоћник Дарко Шумаревић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 475/2016 од 15.06.2016. године, у седници већа одржаној 17.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 475/2016 од 15.06.2016. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 475/2016 од 15.06.2016. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 487/15 од 30.11.2015. године, којом је одбијен као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцу, на име рехабилитационог обештећења, исплати износ од 50.000.000,00 динара, са законском затезном каматом од 07.06.2013. године као дана подношења тужбе до исплате и трошковима парничног поступка и обавезан тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 45.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. ЗПП, на коју се ревизијом заправо указује. Другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио жалбене наводе тужиоца и дао разлоге које је узео у обзир, а који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби.

Према утврђеном чињеничном стању, деда тужиоца сада пок. ВВ, рођен 1912. године, је средином 1944. године изведен и стрељан од тадашњих власти у стрељани у „Капислани“ у Крагујевцу од стране надлежних органа тадашњих власти као народни непријатељ, иако му није суђено. Није сахрањен и нема своје гробно место. Био је добар домаћин, поштен и вредан човек који је имао опанчарску радњу и живео је од свог рада, а након његове смрти остале су само његова супруга и малолетна ћерка, мајка тужиоца ББ, рођена ...1940. године. Након стрељања деде тужиоца завладало је сиромаштво у породици због немаштине. Мајка тужиоца ББ није могла да настави школовање, иако је била добар ђак и после завршене основне школе морала је да се уда. Мајка тужиоца је одрасла без родитељског старања. Током живота трпела је увреде због оца који је стрељан по кратком поступку без могућности одбране.

Правноснажним решењем Вишег суда у Крагујевцу Рех 72/2010 од 24.02.2011. године усвојен је захтев тужиоца за рехабилитацију сада пок. ВВ бив. из села ... код Крагујевца, рођеног 1912. године од оца ГГ и мајке ДД, стрељаног 1944. године, са образложењем да је лишен живота без судске или административне одлуке из политичких и идеолошких разлога.

О захтеву тужиоца и његове мајке ББ за рехабилитационо обештећење, Комисија Министарства правде РС није одлучила. Тужбу у овој правној ствари поднела је као тужила мајка тужиоца ББ 06.06.2013. године и свој тужбени захтев засновала је на чињеницама да је услед лишења живота њеног оца трпела душевне болове и да је расла без родитељског старања. Тужила ББ, мајка тужиоца, преминула је током првостепеног поступка ...2013. године, а њен правни следбеник АА рођен ...1958. године, овде тужилац, наставио је поступак у овој правној ствари. Поднеском од 06.10.2015. године тужилац захтев за накнаду нематеријалне штете заснива на чињеницама да је због смрти деде сада пок. ББ трпео душевне болове и да је његовим стрељањем као народног непријатеља читава породица трпела повреду угледа и части.

На овако утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови применили материјално право из одредби Закона о рехабилитацији, цитираних у образложењу првостепене пресуде и оценили да тужбени захтев није основан.

Одредбом члана 21. став 2. Закона о рехабилитацији прописано је да право на рехабилитационо обештећење имају брачни друг, деца, родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица, а у складу са одредбом члана 26. став 4. истог закона, према којој наведена лица имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота, у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

У конкретном случају, тужбу за рехабилитационо обештећење поднела је мајка тужиоца, а ћерка рехабилитованог лица, сада пок. ББ која је током поступка преминула, услед чега је тужилац као њен наследник преузео поступак у својству тужиоца. Имајући у виду да тужилац, као унук рехабилитованог ВВ не спада у круг лица којима је сходно цитираном одредбом Закона о рехабилитацији, у вези одредби Закона о облигационим односима признато право на рехабилитационо обештећење у виду накнаде нематеријалне штете, због смрти рехабилитованог лица, то је тужбени захтев тужиоца неоснован због недостатка активне легитимације на страни тужиоца. Тужиоцу не припада ни право на накнаду нематеријалне штете због повреде угледа и части целе породице, јер такав вид нематеријалне штете као законски основ није прописан Законом о рехабилитацији у вези члана 200. став 1. ЗОО.

Супрото наводима ревизије, право на накнаду нематеријалне штете, као строго лично право на сатисфакцију за претрпљену неимовинску штету, није наследиво. По

одредби члана 204. став 1. Закона о облигационим односима, могућност наслеђивања постоји само онда када је у тренутку смрти имаоца права на накнаду нематеријалне штете (у конкретном случају мајке тужиоца као ћерке рехабилитованог лица) то право правноснажном одлуком већ признато као имовинскоправно потраживање према штетнику. Оправдање за овакву регулативу лежи у томе што оштећеник већ за свог живота доживљава остварење оне законом намењене сатисфакције за претрпљену нематеријалну штету, чак и у ситуацији да његово потраживање касније пређе на наследнике, како би они од њега имали користи. Наведени услов није испуњен у случају покренутог парничног поступка који није окончан правноснажном усвајајућом судском одлуком до смрти мајке тужиоца као оштећеног лица.

Без утицаја је на неоснованост тужбеног захтева околност да је тужена у одговору на тужбу мајке тужиоца признала основ, а оспорила висину тужбеног захтева. Ово због тога што за живота мајке тужиоца, осим што није донета правноснажна пресуда о тужбеном захтеву, између мајке тужиоца и тужене није закључено судско или вансудско поравнање као споразум о рехабилитационом обештећењу којим би била постигнута сагласност воља о висини рехабилитационе накнаде, а коју би тужена била у обавези да исплати тужиоцу као наследнику лица ком право на накнаду овог вида штете по Закону о рехабилитацији припада. Насупрот томе, након смрти мајке тужиоца, тужилац је по ступању у парницу поднеском од 06.05.2015. године определио тужбени захтев о којем је одлучено првостепеном пресудом, а који је тужена поднеском од 27.11.2015. године оспорила у целости (и по основу и по висини).

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе ревизије, којима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде. Одлука о тужбеном захтеву је донета правилном применом материјалног права, за коју су дати довољни и јасни разлози, које у свему као правилне прихвата и овај суд. У ревизији се понављају наводи који су истицани у жалби против првостепене пресуде, а другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе тужиоца који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби.

На основу изнетог, применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа- судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**